

Oslo, 05.06.20

Hørings svar på NOU 2020: 3 Ny lov om universiteter og høyskoler

Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening (NFFO) oversender med dette hørings svar på ny UH-lov.

NFFO er en fagforening for forfattere og oversettere av faglitteratur og sakprosa, og består av mer enn 5000 medlemmer, hvorav noen er skribenter på heltid, mens andre skriver eller oversetter bøker i tillegg til annet arbeid. Et flertall av medlemmene våre er forfattere som også er akademisk ansatte i universitets- og høyskolesektoren (UH-sektoren), og i denne sammenhengen er vi et talerør først og fremst for dem.

NFFO vil gjerne knytte kommentarer til tre områder i lovforslaget og utredningen: 1) formidling, 2) norsk fagspråk og 3) åpen forskning.

1) I § 2.1 d) i lovforslaget heter det at institusjonene skal «bidra til å spre og formidle resultater fra forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid» (side 14). Begrunnelsen for forslaget omtales i et kort avsnitt på side 116. Vi har ingen innvendinger mot selve lovteksten, men mener utvalget burde brukt mer plass på å skrive om viktigheten av formidling i academia. Særlig skulle vi ønske at det hadde reflektert rundt forskjellen på tilgjengeliggjøring og formidling, som er særlig aktuelt i forbindelse med krav om publisering med åpen tilgang. Å formidle et fag er noe annet enn å gjøre forskningsresultater tilgjengelig for offentligheten. Forskningen må komme samfunnet til gode på måter som oppleves forståelige og tilgjengelige for alle borgere.

Vi mener også utredningen hadde tjent på å trekke fram betydningen lærebøker og fagbøker har i forskningsformidlingen. Boken som medium er uovertruffen med tanke på å nå ut med dybdekunnskap på en forståelig måte til studenter og til allmennheten for øvrig. Flere institusjoner har laget lokale meritteringsordninger for fagformidling, og det ville ikke være unaturlig om utvalget hadde synliggjort dette i sin rapport. Vi har stor tro på at slike ordninger vil være gode virkemidler for sikre mer pensumlitteratur og mer forskningsformidling skrevet på norsk.

2) NFFO er glad for at lovutvalget i § 2.2 foreslår å videreføre en egen paragraf om ansvaret UH-sektoren har for å «utvikle og vedlikeholde norsk fagspråk» (side 14). Vi støtter imidlertid Språkrådets innsendte forslag om at første ledd bør endres til følgende: «Universiteter og høyskoler har ansvar for å bruke, utvikle og tilgjengeliggjøre norsk fagspråk». Vi er enige i at dette på en bedre måte tydeliggjør intensjonen bak forslaget, og

vil gjøre det lettere for UH-sektoren å igangsette tiltak som kan bidra til å oppfylle kravet. Vi viser for øvrig til Språkrådets høringsuttalelse på dette punktet.

3) Lovforslagets §2.4 har overskriften «Faglig frihet og ansvar», og omhandler blant annet akademisk frihet og åpen forskning. På side 133-135 bruker utvalget god plass på ulike problemstillinger knyttet til åpen forskning, men de reflekterer ikke over begrepet «opphavsrett». Dessverre ender argumentasjonen opp med å vise til en utredning bestilt av Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (DIKU), som ikke forelå på tidspunktet utvalget avsluttet sitt arbeid. Etter vår mening belyser Torger Kiellands rapport «Rettighets- og lisensspørsmål ved åpen publisering» (DIKU, 2019) ulike utfordringer ved åpen tilgang på en god måte, og synliggjør utfordringer som utvalget ikke tar opp i utredningen. Departementet bør derfor gjøre et grundigere arbeid med denne delen av lovforslaget. Det er viktig med kloke vurderinger av hvordan forfatternes ideelle rettigheter skal respekteres i UH-sektoren. UH-loven må ikke utspille åndsverkloven, men ha den som grunnstein. Alle som skaper åndsverk skal ha rett til å råde over dem, også akademikere.

Med vennlig hilsen

Arne Vestbø
generalsekretær